

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28
Egyes szám ára pályá-
nyvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110
*
Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40.—
Egyes szám — — 3.—

1927 május 26 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 117 szám

5687 Ijjar 24

Leépítés fajvédelmi alapon

Azon egyáltalában nem csodálkozunk, hogy Florescu cuzista képviselő feltalálta a gazdasági csőd fajvédelmét is. Végre is az csak egészen természetes, hogy a cuzisták egymást akarják túlléptetni minél radikálisabb ötletek kitermelésében s így született meg Florescu képviselő kamarai interpellációja is, amelyben nem kevesebbet kért, mint azt, a kormány járjon el abban az irányban, hogy a vállalatok a leépítésnél elsősorban a kisebbségi munkásokat bocsássák el. De amennyire nem csodálkozunk Florescu képviselő kamarai interpellációján, ép annyira megütődünk az „Universul” eljárásán, amely nemcsak szekundál a cuzista képviselő interpellációjának, hanem egy fokkal még radikálisabb követelésért száll sikra és egyenesen azt követeli a kormánytól, tiltsák meg a leépítő vállalatoknak, hogy román nemzetiségű munkásokat bocsássanak el.

Bár meg vagyunk szokva ahhoz, hogy az „Universul” a maga publicitását skrupulusok nélkül bocsátja rendelkezésére minden olyan kampánynak, amely a kisebbségek ellen irányul és különösebb megfontolások nélkül védelmez olyan álláspontokat hasábjain, amit ha alaposabban átgondolna, talán ő maga is rájönné arra, hogy igazságtalanságot cselekszik, mégis, enyhén szólva, megdöbbentő az a cinizmus, amellyel habozás nélkül feláldozni hajlandó a kisebbségi munkások utolsó falat kenyerét. Mert ha az élet számtalan vonatkozásában már amúgy is érvényesítik az első- és másodrendű állampolgárság elvét, a munkához való jogban, a falat kenyérért való dolgozásnak jogában mégsem lehet különbséget tenni aszerint, hogy valaki többségi vagy kisebbségi állampolgárnak született.

Florescu képviselőnek és az „Universul”-nak álláspontja egy rosszul értelmezett nemzeti önzésből fakadt, amelynek végső konzekvenciája ledorongolja ugyan a kisebbségeket, anélkül azonban, hogy valami hasznot jelentene a többségi állampolgárok számára. Mert ha az „Universul” csak egy kicsit logikusabban gondolkodna, akkor feltétlenül rájönné arra, hogy az a követelés, hogy a leépítés során elsősorban a kisebbségi munkásokat engedik szélnek, amellyel, hogy erkölcstelen, nem is célravezető, mert azzal, hogy a kisebbségi munkásokat teszik ki az utcára és nem a románokat, az állam gazdasági gépezetében semmi sem változik.

Ha feltesszük, hogy akadna hivatalos fórum, amely helyet adna ennek az abszurd követelésnek, — ha feltesszük, hiszen a teljesítésről már csak azért sem lehet szó, mert száz törvényparagrafus is akad, amely ezt az osztályozást lehetetlenné teszi, — az általános gazdasági helyzet egy jótányit sem javulna, a termelés egy grammal sem volna több és az állampolgárok élet-standardja egy fokkal sem volna magasabb. Mindössze annyi történe, hogy a legnagyobb társadalmi osztályt, a nincstelen munkanélküliek seregét kizárólag vagy túlnyomó többségben kisebbségi munkások alkotnák.

De az országnak nem erre van szüksége. A gazdasági élet vérkeringésének nem az a hibája, hogy a munkanélküliek nincsenek nemzetiség szerint megosztva és ha az „Universul” már mindenáron követelni akart volna valamit a kormánytól, akkor követelhetett volna okosabbat is. Követelhetett volna például, hogy a kormány tegyen meg mindent az egyre nagyobb arányokat öltő munkanélküliség leküzdésére és nyuljon már egyszer alapos kézzel a súlyos gazdasági krízis mélyére. A leépítés nemzetiségi szabályozása helyett, kívánhatná azt is, hogy igyekezzenek a leépítést teljesen elkerülni. Kisebbségi munkanélküliek számának fokozása

helyett követelhetett volna új munkaalkalmak teremtését, amelyek teljesen lecsapolnák a munkanélküliséget. Mert ez az útja a gazdasági élet újjászervezésének és az általános életstandard felemelésének.

Csak hogy az ilyen követeléseknek van egy súlyos szépséghibájuk az „Universul”, meg a cuzista képviselők szempontjából, az, hogy maga-

sabb életlehetőséget biztosítanak nemcsak a többségi, hanem a kisebbségi állampolgároknak is. Erre azonban, ugylátszik, nincs szüksége az „Universul”-nak és mintsem a kisebbségi állampolgárok egy nagyobb darab kenyérhez jussanak, inkább ki akarja venni a szájukból a meglevő kenyeret is, hogy kizárólag a többségi munkásoknak jusson.

Ma olvasták fel a kamarában az ülészak berekesztéséről szóló királyi leiratot

Szeptember 15-ikéig tart a parlamenti szünet. Őszre halasztották a döntést a Ligából kizárt cuzista képviselők ügyében

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén dr. Lupu panaszodik, hogy egy máramarosi utazása alkalmával konstalálta, hogy az ottani parasztek nyomorognak és nincs elegendő élelmiszertük. Arra kéri a kormányt, kössön Csehszlovákiával megállapodást, hogy a máramarosi parasztság legelőhöz és erdőhöz jusson. Utja alkalmával bizonyos visszaélésekről és erőszakoskodásokról is nyert tapasztalásokat és kifogásolja, hogy a csendőrök kényszerítik a parasztek bizonyos lapok előfizetésére.

Bratianu Vintila panaszodik, hogy Arges megye összes községeit arra kényszerítették, hogy bizonyos cikkeket megvásároljanak, amelyekre nincs semmi szükség.

Bardescu deklarációt olvas fel, amelyben kifogásolja Marghiloman memoárjainak a megjelenési módját a konzervatívpartiak nevében. Joanitescu kérdezi, milyen intézkedéseket

tesz a kormány az ipari vidékeken jelentkező munkanélküliség megszüntetéséhez.

Jacobescu kéri, hogy töröljék a háboru óta elintézetlen katonai ügyeket. Azután több kisebb javaslatot szavaztak meg, mire az ülés véget ért.

A kamara délutáni ülésén Goga a következő királyi kéziratot olvasta fel:

Miután a törvényhozás rendkívüli ülészaka befejezte munkálatait, köszönöm Önöknek a kifejtett munkát és bizom abban, hogy a jövő rendes ülészakon folytatni és tökéletesíteni fogják a megkezdett művet. A rendkívüli ülészakot ezennel befejeztem nyilvánítom. Ferdinand s. k.

Az ülés ezzel véget is ért és a képviselők eltávoztak a parlamentből, kivéve a jogügyi bizottságot, amely folytatta a Cuza-ügy tárgyalását. Valószínű, hogy a döntést őszre halasztják. Az új ülészak szeptember 15-én nyílik meg.

A hires mosszuli petróleummezőkön nem találnak petróleumot

Élesen támadják az angol kormányt iráki és mosszuli politikája miatt. A Turkish Petroleum Comp. csődje

(Cluj-Kolozsvár május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még a nagy háboru idejéből emlékezhetünk Angliának egyik legfontosabb háborus céljára: a mosszuli petróleummezők elfoglalására. Az angol hadvezetőség hatalmas mennyiségű nyersolajra számított, hogy ebből a nyers-termékből a harcászati nélkülözhetetlen kellekkeit: az olajat és főleg a benzint bőségben szerezhesse meg. Együttal úgy vélte, hogy az ellenséget megfosztja lényeges háborus eszközeitől. Sőt a háboru követő években is volt idő, amikor majdnem háborus konfliktusig éleződött ki a viszony Törökország és Anglia között — a mosszuli petróleummezők miatt. És ime most egy angol alsóházi interpellációra adott miniszteri válasz nyomán kiderült, hogy Irákban és Mosszulban nagyon gyér erekben csörgedez a petróleum és nem igen lett volna érdemes vért áldozni ezért a kőolajért.

Az alsóházban e hó tizenhatodikán zajlott le a nevezetes ülés, amelyen Amery gyarmatügyi miniszter szenzációt keltő kijelentését tette.

— Irákban és Mosszulban — közölte a miniszter — nem találtak petróleumot. Ezek a területek nem egyebek eloszthatatlan sivatagnál.

Az ellenzék a kormánynak ezt a beismerését éles támadásra használja föl az angol kabinet mezopotámiai politikája ellen. Emlékeztetik a kormányt arra, hogy Anglia az iráki államot valósággal a földből taposta elő tisztára azért, hogy a világ állítólag legértékesebb és még föl nem fedezett földolaj-birtokát az angol hatalmi befolyás alá hozza.

Szemére vetik a kormánynak, hogy a békekötés sok millió fontot investált ezekben a

területekbe és majdnem háboru viselt Törökországgal e területek miatt. E politikát egyedül és kizárólag az iráki és mosszuli kőolaj igazolta. És ime most kiderült, hogy nagyon kis zónán, a perzsa határ közelében vannak nagyon gyöngén kiaknázható olajforrások.

A kereskedelmi vállalkozások közül legsúlyosabban érinti ez a leleplezés a Turkish Petroleum Társulatot, amely annak idején angol közvetítéssel koncessziót kapott a bagdadi kormánytól az iráki petróleumkincseknek tizenöt évre való kiaknázására.

Azonban a mezopotámiai olajforrások bőségéről már régebben kételyek nyilvánultak meg. A Mossul-konfliktus idejében rámutattak arra, hogy Anglia nem annyira a mosszuli olajforrások birtokbavételét ambicionálja, mint inkább azokat a stratégiai fontosságú magaslatokat, amelyek az indiai utat biztosítják. Amery nyilatkozata igazolja ezt. A cionizmus szempontjából ma az Irak-probléma nem annyira politikai vonatkozásai miatt jön tekintetbe, mint inkább gazdasági tényező. Mert amióta Anglia kötelezte magát az Irak mandátum 25. éven át való megtartására, nem kell tartani attól, hogy Mezopotámia esetleges kiürítése hatással lehet Palesztinára. Ezzel szemben a mosszuli olajforrásoktól tudvalevőleg Haifa fölvirágzását remélték. Azt hitték, hogy Mossultól csöveket raknak le a haifai kikötőig és hogy a városban finomítottakat építenek. Ezek a tervek természetesen még koraiak és valamelyest mérészek voltak, de Amery nyilatkozata után az ilyen várakozásokkal és reményekkel tartózkodóbbak lesznek az emberek.

TEHER

10.000,000
193,040 06
1.800,000
20.171,850 44
2.573,233 87
11.687,588 10
4.509,352 81
23.886,106 03
354,340 68
380,836 33
625 —
1.482,119 98
77.019,093 30

BEVÉTELEK

54.190.749 03
26.693.767 02
439.888 61

81.324.404 66

Egy „szófé” jubilál

Kicsiny, tiszta lakás, olyan rend honol benne, mint a héber pergamenek pedánsan egyenes vonalai és szögletes betűi között, Padovában, a híres bazilika mögött van a könyvtár és üveg alatt lehet itt látni egészen régi kabbalisztikus és talmudisztikus pergameneket. Régen volt, hogy láttam, de amikor bejöttem Jicchok Katz lakására, ezeknek a fekete rovásoknak az emléke világított föl bennem. A szobában ő maga egy ittfeljett típus a tőszafisták idejéből, amikor ez a szent mesterség a legvirulóbb zsidó ipar vala. Amikor pergamenre rótták az Írást és Talmudot, böles kommentárjait, a szentéletű rabbik döntvényeit, amelyek mind a mai napig érvényesek. Amikor a szép példányokat jobban őrizték, ha nem is biztonságosabban, mint a mai kincseket a páncélszekrényekben, nehogy a párisi vagy anversi, vagy avignoni piacon Kegyes Lajos öfelsége jóvoltából máglyára kerüljenek.

Ma bizony nem valami viruló szent ipar a szófári mesterség.

— Hallom — mondom neki — huszonöt éve, hogy Tórákat, töflint és mözuzát ír. Tudom, jubilálás nem zsidó népszokás, de én azért eljöttem magához, hogy gratuláljak.

Pulykatollból vágott írószerszámját mosolygva megtisztítja.

— Szomorú időkben kevés tartalma legyen az üdvözléseknek és különben is, mi örülni való van azon, ha az ember harmadfél évtizedet átdolgozott! Kötelesség ez uram, amit megkövetel a zsidó törvény és hagyomány, kötelesség, amivel a családomnak tartozom. Ünnepeim csakis azok, amiket az Ur követel tőlem és Izraeltől, több nem kell. Bárcsak tarthatnám meg őket azzal a könnyű kedéllyel, amivel zsidónak ünnepet tartania kell.

Nem szoktam meg az ilyen mélységesen vallásos emberek panaszát. A zsidóban boldog és kipuszthatatlan fatalizmus él, ami életválságok idején is ébren tartja optimizmusát.

— Nem értem! Szép gyermekei vannak és meg tudja tartani a vallás minden parancsát. Mi panasz lehet?

Akkor megmutatta az újságot.

— Ide nézzen!

És elolvastatta velem azokat a tudósításokat, amik vasuti zsidóverésről szólnak.

— Én főleg vidéki munkából élek — mondotta. Most is Dicsőszenmártonba kellene elutaznom, de ilyen hírek visszatartanak. Feleségem és hat gyermekem van. Nem kockáztathatom a testi épségemet.

Ráterelődött ezután a beszélgetés a mesterségbeli dolgokra. Tórákat ma már nagyon gyéren csinálnak. Száz ezer lejre is fölreg egy tóratekeres ára és ami „szóféri munka akad, az leginkább tórák kijavítására szorítkozik, vagy purimi mögillék írására, válólevelek, töflinek és mezuzák elkészítésére. De ebben sincs különösen nagy kereslet. Az ilyen nagy hitközség, mint Kolozsvár egész éven át nem tud foglalkoztatni szófért.

— És másutt?

— Munkácson ötven vannak.

— Hány épített emeletes házat közülök?

— Egy sem. Ellenben mind az ötven, azt hiszem, egyképen éheznek.

Az anyagiakról átmenet nélkül rátértünk a szóféri mesterség elméleti részére.

— Állandóan tanulni kell — mondotta Jicchok Katz mester. A Sulchan Aruchnak husz fejezete foglalkozik a töflin megírásával és összekonstruálásával. De állandó olvasmányom a „Keszét haszófé” (A szóféri pennája) című mű, amit körülbelül száz esztendővel azelőtt írta Slomó Ganzfried, Ungvár hitközségének ros besz-dinje. A mai szóféreknek nélkülözhetetlen kézikönyve ez és szóféri képesítést csak annak adnak, aki az irodalomban is kellő járatosságot tud fölmutatni.

Azután rendre mutatta meg a bucaci Avram David művét a zsidó írásparról, Feivl Brodcsinerét a helyes és pontos betűvetésről, Léb Litsch, pozsonyi ros betdin könyvét és sok más munkát, amiben szabadóráiban a szófárnak buvárkodnia kell.

Hat gyermekre kell keresnie. A legidősebb huszéves, a legfiatalabb alig nyolc. Persze talmudistának szánta a finkat, de a legidősebb, bár foglalkozik a Talmuddal, mert szereti

a zsidó tudományt, mégis elment kalapostanoncnak.

— Mert attól fél — tette hozzá — hogy rákényszerül az én mesterségemre!

A fehérszakállas, feketezübonyos ember megint mosolyog.

— Pedig a mesterség szép és szent és nemes mesterség. Minden reggel rituális fürdőben kell alámerülnie az embernek, csak akkor szabad nekitogni a munkához.

Megmutatja tollait. Ezer évekkkel ezelőtt is ilyenekkel írtak. Megjegyzem, milyen primitív és egyszerű dolog, gyerek is megfaraghatja. Erre fölkapag. Hetekig faricskálnak némelyek egy tollon és nem hoznak ki írószerszámot belőle. Külön művészet egy ilyen primitív dolgot „jól” megcsinálni. Mindennel így vagyunk, mondja. A legegyszerűbb dolog lehet a legnagyobb. Fontos a kéz, amely csinálja és a koponya, amely kieszele.

És Faust doktor bűvészi ügyességével pillanatok alatt megfaragott egy tollat és percek alatt írt egy olyan szöveget, amely vakított, mint az a pergamen, amely Padovában a dozsák emlékei között, régi olasz kardok és sisakok szomszédságában világít.

— Sok jó esztendőt kívánok a huszonöt-

Szerdán ült össze Genfben a munkaügyi konferencia

Németország ötvenkét delegátussal vesz részt a konferencián

Genf, május 25. Szerdán ült össze Genfben a Népszövetség mellett működő munkaügyi konferencia, amely előreláthatólag három hétig fog ülésezni. Ezen a konferencián ötvenöt állam munkaszervezete van képviselve négy-négy delegátussal. (A kormányok két-két képviselővel, a munkaadók és munkások egy-egy delegátussal vannak képviselve.) Mellettük még szakértők is működnek.

Ezuttal a következő pontok vannak napirenden: 1. Betegségélyezés; 2. a minimális

A harisnya

(ára csak a)

(Sipos)

cégnél szállt le.

Cluj, C. Reg. Ferd 8.

éves jubileumára.

— Kívánjon munkát és egészséget: Ez zsidó kívánság! A jubileumot hagyjuk. Az életben ne legyenek határok, amelyek az embert emlékeztetik az öregségre.

Ne legyenek: Ebben magam is benne vagyok. Ha már nem tudunk örülni az életnek, legalább ne jubiláljunk. (sz. i.)

Kassán letartóztatták egy délfranciaországi rablóbanda rettegett vezérét

(Kassa, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától). Óriási szenzációt keltő letartóztatás történt ma délelőtt Kassán. A kassai rendőrségnek rövid nyomozás után sikerült letartóztatnia G. Tivadar 21 éves fiatalembert, aki előkelő kassai családból származik és aki rövid kalandor pályafutása alatt egy rettegett délfranciaországi rablóbanda vezérévé „küzdötte” fel magát és akit szülővárosában: Kassán ért utól sorsa.

G. Tivadar Budapesten végezte a felsőiparisiskolát, de tanulmányait nem fejezte be. Ennek az oka az volt, hogy G. Tivadar halálosan beleszeretett egy előkelő budapesti katonatiszt fiatalkorú leányába, akit a szülők tudta nélkül Párisba szöktetett meg. Párisban hosszú ideig szerény, de tisztességes életet élt az ugyszólván gyerekkorban lévő pár, gyermekük is született, egy kisleány, aki ma hároméves.

Néhány hónappal ezelőtt G. Tivadar valami ügyből kifolyólag Marseilleben járt és ez alkalommal találkozott honfitársával, Zsolnai István, szintén Kassáról származó fiatalemberrel. Zsolnai és G. Tivadar sokat beszélgettek egymással közös nyomorukról és lassankint megérelődött kettőjükben az a gondolat, hogy mindenre elszánt vakmerő rablóbandát alakítsanak, amellyel néhány hónap leforgása alatt dús gazdag emberekké küzdik majd fel magukat.

A banda megalakult. G. Tivadaron, a vezéren kívül tagjai voltak még egy Kaiser Károly nevű romániai és egy Maier Ferenc nevű magyarországi fiatalember, valamint Algrin Károly brüsszeli fiatalember, az egész banda egyetlen francia tagja.

G. Tivadar vezénylete alatt ez a társaság néhány hónap leforgása alatt valószínűleg rémítő vált Délfranciaországnak.

Marseille-től kezdve Avignonig nem volt nagyobb város, ahol nem követtek volna el sikeres bankbetöréseket. Működésük részleteit még csak most kezdi lassanként kibogozni a rendőrség.

Néhány nappal ezelőtt Pongrácz kassai

bérek kérdése azokban az iparokban, amelyek nincsenek még kellőképpen megszervezve és 3. a gyülekezési szabadság problémája.

Németország a konferenciára harmincegy tagból álló delegációt küld ki, közöttük két női szakértőt. Ezenfelül még kilenc műszaki szakértőt, akiket a kormány küld ki. A munkaadók és munkások hat-hat szakértővel képviseltetik magukat. Franciaország delegációja 16, az angol 23 tagból áll.

rendőrtanácsos egy nizzai rendőrségi lapban olvasta, hogy a hírhedt banda ellen körözölevelet bocsátottak ki. Azonnal megindította a nyomozást és sikerült is G. Tivadart letartóztatnia, aki Franciaországból, ahol forró lett lába alatt a talaj, hazaszökött Kassára és akinek szülei semmit sem tudtak fiuk izgalmasan sötét múltjáról. A házkutatás alkalmával a lopott holmiból eddig csak egy finom fehérneművel telt elegáns koffert találtak G. Tivadarnál.

A nyomozás eddigi adatai szerint Zsolnai István Magyarországra szökött, ahol a pesti rendőrség telefonértesítése szerint már szintén letartóztatták. A többi három tettest még keresik.

Állatorvosok!

Megjelent a dr. Uebele Handlexicon der tierärztlichen Praxis. 2 kötet ára 2100 lej. Utánvételes szállítás vidékre. Lepage-nál, Kolozsvár.

Magyar - Színház

Szombat, május 28-án este fél 11 órakor

Nagy Endre

egész estét betöltő egyetlen konferansz estje. Kolozsvár egy estén kapja, amin Budapest egy éven át mulatott.

Jegyek: a Magyar Színház pénztáránál.

* Románia új vámtarifája dr. Bereczky Ernő fordításában és alapos magyarázataival 350 lej az Uj Kelet könyvosztályában.

Az angol indítvány

Macdonald Ba

London, május 25. Lődésének központjában máciai és kereskedelmi ügye áll, amely ha nem borus veszéllyel, mégis lehetőségét rejti magában még problémátikusabb tükös békét.

Mint tegnap jelenvativ kormányban tette az a gondolat, hogy máciai összekötöttestet talmében, hogy a Loxkedelmi ügynökségek révén, — mely kiterhanem az összes angol munkásságának jórészét Baldwin miniszter esti ülésén megtartott fel ennek a titkos prlyeknek birtokába az nál megtartott házkulwin állítása szerint

az „Arcos” kezesség tisztviselő katonai kéms

amelynek az volt a védelmi tervekkel lo képeze, Oroszország hogy az „Arcos”-ban csütörtökön kinyomajeszti. Végül pedig orosz szovjet-kormány lalt kikötések ellené diplomáciai viszonya

Anglia kormány moszkvai angol hívására s egy országot, hogy a kereskedelm azonnal hiv

Jellemző azonban bizonyos mellékutak elérésére, hogy Angl legyen teljesen végle lehetőség megmarad adasági és kereskede

Bizonyosnak láts felkészületlenül az a zott elhatározása, me igen tekintélyes napokkal ezelőtt ki hogy a szovjet-korm az összegekkel.

Az angol-orosz o ban már tegnap jel népbiztos, megszak Párisba érkezett s Briand külügyminis los formában eddig gott ki,

ellenben a „Te az a szenzáció menő fejtege Franciaország hogy Szovjet-C külpolitikai a

Még szenzációsabb a legmegbízhatóbb országnak, — az a nélkülöz az a verzió és Briand külügy ellenes paktumról t

A „Tems”-nek megbízható híradás korántsem vállal s nak az orosz szovje szére semmiféle kor

London, május kapcsolatban, mel szakítását Szovjete részletesen foglalko A konzervatív la kormány lépését, a

Az angol munkáspárt bizalmatlansági indítványt tett a kormány ellen a szovjettel való szakítás miatt

Macdonald Baldwin beszéde végén érkezett a parlamentbe. Franciaország állítólag nem szolidáris Angliával

London, május 25. A világ külpolitikai érdeklődésének központjában ezúttal az angol-orosz diplomáciai és kereskedelmi viszony megszakításának ügye áll, amely ha nem is fenyeget közvetlen háborús veszéllyel, mégis újabb súlyos komplikációk lehetőségét rejti magában és sok vonatkozásban teszi még problematikusabbá az amúgy is problematikus békét.

Mint tegnap jelentettük már, az angol konzervatív kormányban teljes mértékben megérlelődött az a gondolat, hogy feltétlenül megszakítja a diplomáciai összeköttetést Oroszországgal, attól való féltelmében, hogy a Londonban székelő orosz kereskedelmi ügynökségek propagandisztikus munkája révén, — mely kiterjedt nemcsak egész Angliára, hanem az összes angol dominiumokra is — Anglia munkásságának jórésze belsevizáldónak.

Baldwin miniszterelnök az angol alsóház tegnapi ülésén megtartott beszédében részletesen tártá fel ennek a titkos propagandának részleteit, amelyeknek birtokába az angol rendőrség az „Arcos“-nál megtartott házkutatás alkalmával jutott. Baldwin állítása szerint

az „Arcos“ kereskedelmi ügynökség egész tisztviselői kara egy titkos orosz katonai kémszervezet kerete volt,

amelynek az volt a feladata, hogy fontos nemzetvédelmi terveket lopasson el és azokat lefényképezve, Oroszországba küldje. Baldwin bejelentette, hogy az „Arcos“-ban talált kompromittáló iratokat csütörtökön kinyomatva az angol alsóház elé terjeszti. Végül pedig bejelentette, hogy miután az orosz szovjet-kormány a szerződéses viszonyban foglalt kikötések ellenére brutálisan visszaélt a kötelező diplomáciai viszonytal,

Anglia kormánya javaslatot tesz a moszkvai angol képviselők visszahívására s egyben felszólítja Oroszországot, hogy saját képviselőit, úgy a kereskedelmi, mint a diplomáciait, azonnal hívja vissza Angliából.

Jellemző azonban Baldwin beszédére, hogy bizonyos mellékutakat hajlandó meghagyni annak elérésére, hogy Anglia és Oroszország között ne legyen teljesen végleges a szakítás s valamilyen lehetőség megmaradjon a két ország közötti gazdasági és kereskedelmi összeköttetés szabályozására.

Bizonyosnak látszik, hogy Oroszországot nem éri felkészületlenül az angol kormány fent körvonalozott elhatározása, mert a londoni bankokban levő s igen tekintélyes összegre rugó arany-letéteket napokkal ezelőtt kivonták. Egyelőre nem tudni, hogy a szovjet-kormány hogyan diszponált ezekkel az összegekkel.

Az angol-orosz diplomáciai szakítással kapcsolatban már tegnap jelentettük, hogy Csicserin külügyi népbiztos, megszakítva délfranciaországi üdülését, Párisba érkezett s ott beható tárgyalásokat kezdett Briand külügyminiszterrel. A tárgyalásokról hivatalos formában eddig még semmiféle hír nem szivárgott ki.

ellenben a „Temps“ mai vezércikkében az a szenzációs és meglepetésszámba menő fejtegetés jelent meg, hogy Franciaországnak semmi oka nincs arra, hogy Szovjet-Oroszországgal szembeni külpolitikai álláspontját revízió alá vegye.

Még szenzációsabb a „Temps“-nek, — amely pedig a legmegbízhatóbb külpolitikai orgánuma Franciaországnak, — az a híradása, hogy minden alapot nélkülöz az a verzió, mely szerint Doumergue elnök és Briand külügyminiszter Londonban egy orosz-ellenes paktumról tárgyaltak volna.

A „Temps“-nek ez a minden jel szerint igen megbízható híradása arra vall, hogy Franciaország korántsem vállal szolidaritást Angliával és Angliának az orosz szovjettel való szakításból a maga részére semmiféle konzekvenciát nem von le.

London, május 25. Baldwin alsóházi beszédével kapcsolatban, melyben bejelentette a kormány szakítását Szovjetoroszországgal, a reggeli lapok részletesen foglalkoznak és véleményt nyilvánítanak. A konzervatív lapok természetesen helyeslik a kormány lépését, a liberális lapok azonban kétel-

kednek a lépés gyakorlati célszerűségében. Egyedül a munkáspárti „Daily Herald“ itéli el élesen a kormány magatartását, amelyet szerződésszegésnek bélyegez meg. A lap szerint a kormány a szovjettel való diplomáciai viszony megszakításával súlyos csapást mért az angol kereskedelemre.

Egyes lapok azt tanácsolják a kormánynak, hogy valamilyen formában állítsa helyre a közvetlen összeköttetést a 160 millió nemzettel.

A német sajtó szintén foglalkozik a nagy külpolitikai eseménnyel és a „Tägliche Rundschau“ Anglia lépését belpolitikai rendszabálynak minősíti. A szakítással kapcsolatban kijelenti, hogy Németország semlegeségi szerződést kötött Oroszországgal s ettől az irányzatától a jövőben sem fog eltérni.

London, május 25. Baldwin beszéde még tartott az angol alsóházban, amikor

a beszéd befejezése előtt pár perccel Macdonald munkáspárti vezér utiruhában megjelent a parlamentben.

A munkásvézer éppen a hajórol jött, amelyen Amerikából megérkezett. Az angol munkáspárt ma délután Macdonald elnöklésével megszövegezi a kormány ellen benyújtandó bizalmatlansági indítványt, amelyet csütörtökön terjesztenek a parlament elé.

A bizalmatlansági indítvány hangsú-

Még mindig nem ismeretesek a kolozsvári népszámlálási eredmények

Az egész országban késik a népszámlálási adatok összesítése

(Cluj-Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszámlálási adatok összeírása még mindig nem ért véget. A belügyminisztérium ismeretesen május 20-ig adott terminust a megyei prefekturáknak az összes népszámlálási adatok beszolgáltatására. Ez a terminus már el is telt és az ország egyes részeiből be is futottak a jelentések. Ugyanakkor azonban megállapítást nyert, hogy a népszámlálás műveletét nem lehet expressz módon keresztülvinni és hogy az adatok összegezése, különösen nagyobb városokban, lényegesen nagyobb időt igényel, mint amennyit a belügyminisztérium e célra előirányzott.

Igy Kolozsváron az összegyűjtött 22.000 népszámlálási iv adatainak összegezése és osztályozása máig sem nyert befejezést, annak ellenére, hogy a

város a kerületekből 24 tisztviselőt koncentrált az ivék feldolgozására. Kolozsvár ezért táviratilag

egy heti haladékot kért a belügyminisztériumtól,

mert a munkálatok mai állása mellett nem valószínű, hogy szombat előtt az adatokat feldolgozhassák.

Ugyanez a helyzet az ország többi nagyobb városában és természetesen Bukarestben is. A késlekedés folytán az egész ország népszámlálási adatai július előtt — addig fognak tartani a belügyminisztériumban és a legfőbb statisztikai hivatalban a befutott eredmények összesítése — aligha lesznek ismeretesek.

Az „Universul“ nyílt színvállásra szólítja fel a zsidóságot

Az angol zsidók ligájának népszövetségi akciója

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Universul“ szerint az angol zsidók ligájának évi kongresszusán Lionel Rotschild elnök alaptalan vádakkal illette Romániát, azt állítva, hogy a romániai zsidókkal nem bántanak úgy, mint a többi állampolgárokkal és a kormány túri az antiszemita izgatást. A kongresszus határozati javaslatot fogadott el a népszövetségnek való intervenció végett.

Az „Universul“ alaptalanoknak mondvá ezeket a vádakat, felszólítja a romániai zsidó szervezeteket, mondják meg lojálisan ebben a kérdésben véleményüket, mert, ha ezt nem teszik, akkor joggal vádolható azzal, hogy ők terjesztik a hazugságokat Romániáról.

Az Uj Kelet már hirt adott néhány nappal ezelőtt az angol zsidók ligájának határozatáról és egyidejűleg vezércikkben szögezte le álláspontját ebben a kérdésben. Megállapítottuk, hogy az angol zsidók akciója éppen számunkra a legnagyobb meglepetés, mert egyetlen romániai zsidó szervezet sem adott megbízást, vagy felhatalmazást az angol zsidók ligájának arra, hogy a romániai zsidókérdést a Népszövetség elé vigye. Sőt ellenkezőleg, a romániai zsidó szervezetek mindig hangsúlyozták, hogy sérelmeik orvoslása végett egyáltalán nem szándékoznak külföldi fórumokhoz fordulni, hanem csakis belföldön akarják lojális és törvényes eszközökkel teljes és tényleges jogegyenlőségüket és jogbiztonságukat kiküzdni.

A romániai zsidó szervezetek, minthogy sem kezdeményezői, sem sugalmazói nem voltak az angol zsidók népszövetségi akciójának, nem is

tudhatják, hogy mit tartalmaz az a határozat, amelyet az angol zsidók ligája ebben a kérdésben hozott. Amennyiben ez a határozat olyan állításokat fog tartalmazni a romániai zsidóság helyzetéről, amelyek túlzottak, vagy nem felelnek meg a valóságnak, úgy a romániai zsidó szervezetek minden bizonnyal tiltakozni fognak a hamis hírek terjesztése ellen és módját fogják ejteni, hogy minden illetékes fórum a tiszta és minden túlzástól mentes igazságnak megfelelően tájékoztassék a romániai zsidóság helyzetéről.

Súlyosan téved,

ha azt hiszi, hogy a siker tudás nélkül is elérhető. Küldjön bélyegben azonnal 20 lejt a négy nyelvű Ex Libris havi könyvismertető folyóirat egy számaért Lepagehoz, Cluj.

Jacobus
kelmefesték
gyapju felgyapju gyapol
selyem felselyem kelmek
festésére
Vezérképviselő Romániában
IS KOFFLER & CO
Bucaresti Oituz N°5

lyozni fogja, hogy a munkáspárt roszszalja a kormány elhamarkodott és megfontolatlan lépését a szovjettel való szakítás ügyében, melynek következményei beláthatatlanok és felmérhetetlenek.

A munkáspárt bizalmatlansági indítványával szemben a konzervatívok bizalmi indítványt szövegeztek meg, amelynek rövid tartalma az, hogy Baldwin miniszterelnök Nagybritánia érdekében cselekszik, amikor szakít a szovjettel.

Budapest, május 25. A magyar képviselőház mai ülésén Gál Jenő az appropriációs javaslatához való hozzászólása alkalmával foglalkozott Angliának a szovjettel való szakításával, amelyet nagyjelentőségűnek tart, főleg azért, mert a magyar mezőgazdaság, amelyet eddig a szovjet kizsoritott, ismét helyet kap Angliában.

snya

k a
s)
t le.)

Ferd 8.

egészséget: Ez zsidó
nyjuk. Az életben ne
az embert emlékez-

gam is benne va-
örülni az életnek,
(sz. i.)

kaügyi

ncián

parokban, amelyek
egszervezve és 3. a
mája.

nciára harmincegy
ki, közöttük két
g kilenc műszaki
küld ki. A munka-
szakértővel képvis-
zág delegációja 16,

aországi

rendőrségi lapban
nda ellen körözöl-
nal megindította a
Tivadart letartó-
ahol forró lett
Kassára és akinek
k izgalmasan sötét
kalmával a lopott
nom fehérneművel
G. Tivadarnál.

ai szerint Zsolnai
ött, ahol a pesti
zerint már szintén
tettet még keresik.

ok!

lexicon der tier-
2100 lejt. Utánvéte-
-nál, Kclozsvár.

fél 11 órákor

ndre

en konferansz
n kapja, amin
mulatott.

z pénztáranál.

ája dr. Bereczky
gyarázataival 350
n.

MI ÚJSÁG PALESZTINÁBAN?

Az elmúlt heteknek minden bizonnyal jelentős eseménye az újjáépülő ország legújabb munkanélküli statisztikája, amely szerint a keresetnélküliek száma 8000-ről 6700-ra csökkent le az elmúlt hónap folyamán és hogy ez a szám a szükségmunkák és újabb munkaalkalmak megteremtésével hétről-hétre csökkenni fog. Az Exekutive és az Actionskomité most lezajlott tanácskozásait a palesztinai krízis teljes likvidálásának megvitatása töltötte ki. Az egész világ zsidóságának figyelme középette folytak ezek a tanácskozások, amelyek végül új fordulatot vannak hivatva adni a nyomasztó krízisnek. Az üléseken határozati javaslatok egész sorát fogadták el, amelyeknek egyrésze a munkanélküliségnek azonnali leépítését van hivatva újabb munkaalkalmak megteremtésével keresztülvinni.

Ebből a célból a Keren Hajjeszódót 140.000 font kölcsön felvételére hatalmazták fel.

Ezenkívül egy háromtagú bizottságnak az országba való delegálását határozták el, amelynek feladata lesz, hogy az adott gazdasági viszonyokat s az egyes munkásszervezetek helyzetét felülvizsgálva, olyan költségvetést készítsenek elő a cionista kongresszusra, amely minden tekintetben a legszigorúbb valóság-lehetőségek keretei között mozogjon és a tényekkel számolva, egészséges gazdálkodás alapjait vessze meg.

Reális költségvetés mellett a mostanihoz hasonló megrázkódtatások elkerülhetők lesznek s a reális gazdálkodás stabilizálásával új fejlődési etaphoz érkezett el az országépítés műve.

A Jewish Agency szakértőbizottsága, amelynek Palesztina helyzetéről adandó jelentése döntően fogja befolyásolni az építőmunka menetét, a nyár folyamán utazik Palesztinába. Luis Marshall az elmúlt héten közölte a sajtó képviselőivel a bizottság összeállítását. Eszerint a szakértőbizottság élén Sir Alfred Mond, Felix Warburg és Lee Frankel, a newyorki „Metropolitan” életbiztosítótársaság alelnökei állanak, tagjai pedig a következők lesznek: Prof. Elwood Mead, elismert mezőgazdasági szakértő, aki már végzett Palesztinában kutatásokat, Frank Adam professzor, a montreali egyetem geológiai tanára, Ryerson, Strahorn, Henriques, az Exekutive bevándorlási szakértői, Victor Moesseri, Milton Rosenau, a Harvard-egyetem professzora, dr. Charles Willinsky, dr. Ernest Kahn és Maurice Hexter.

A zsidó bevándorlók száma március havában 228 lelket tett ki, vagyis körülbelül ugyanannyit, mint az elmúlt hónapban.

Schalom Asch, a kiváló jiddis író, néhány héttel ezelőtt bejárta az épülő országot. Az író a „Haaretz” munkatársa előtt elragadtatással nyilatkozott a hatalmas fejlődésről, amely az országban tapasztalható. Majd ezeket mondotta: Jeruzsálemben jártam és nemcsak az ország, hanem az egész zsidó nép szívét találtam meg ott. Azok, akik hosszabb ideig tartózkodnak Palesztinában, nem is tudják, mit jelent ez, mint az emberek, akik fényesen világított szobában vannak, nem érzékelik a künt uralkodó sötétséget. Mi, akik a Galuth sötétjében élünk, mi sokkal inkább érezzük ennek a világosság-nak jelentőségét, mint azok, akik itt laknak. A Cionista Szervezetről a Galuthban csak annyit tudtam, hogy pénzeket gyűjt. Itt most meggyőződtem művének nagyvonalúságáról. Minden fáradozásunkat országépítésre kell koncentrálnunk.

Palesztina nem mentesíti az elítélteket. Az „Official Gazette”, a palesztinai kormány hivatalos lapja, legutóbbi számában Plumer kormányzónak egy rendeletét közli, amely szerint minden, az országban tartózkodó olyan személyt, akit valamely ország felelős és hivatalos joghatósága elítélt, le kell tartóztatni és mindaddig fogvatartani, míg annak büntetése

Megjelent az amerikai **Royal írógépnék egy-váltós portabelje.**
Kapható: Goldstein, Oradea. Standard, Cluj. Meteor, Timisoara írógépvállalatoknál

érvényes. A foglyot mindenben úgy kell kezelni, mintha az ítéletet a palesztinai hatóságok hozták volna.

A palesztinai kormány a Cionista Exekutive többszöri intervenciójának eredményeképpen úgy döntött, hogy felemeli a palesztinai zsidó oktatás számára eddig folyósított segélyösszeget. A zsidóság a határozat értelmében ezentúl számarányának megfelelően fog a büdzsé költségvetési előirányzatból részesülni, ami természetesen jelentékenyen megkönnyíti a valóban eredményes palesztinai zsidó oktatás munkáját.

Zsidót nem lehet Palesztinából kiutasítani. A jaffai hadbírósg előtt a napokban egy zsidó fiatalember ügyét tárgyalták, aki összetűzve egy rendőrrrel, azt tetteleg bántalmazta. Az ügyész, dr. Harkavi, aki zsidó egyébként, a vádlott elítélését és az országból való kiutasítását kérte, mire a hadbírósg elnöke, aki arab, válaszában kijelentette, hogy a fennálló törvények és a Balfour-deklaráció szelleme értelmében, zsidó lakost nem lehet az országból

Egyre jobban elfajul a harc a két táborra szakadt antiszemita között

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A május 8-iki kongresszus óta két részre szakadt antiszemita tábor frakciói között a harc még élesebbé és még elkeseredettebbé vált. A nyílt és aktív küzdelem közvetlenül a kongresszus után kezdődött meg, midőn is

a Cuza oldalán maradt párthívek beverték a Jasiban megjelenő „Chemarea” című antiszemita lap szerkesztőségének ablakait.

A „Chemarea”-t ugyanis dr. Vasiliu képviselő szerkeszti, aki a disszidensek egyik vezetője és első volt azok között, akik a Cuzától való elszakadást hirdették.

A harc azonban ezzel az ablakbeveréssel korántsem ért véget. Jon Cojocaru nyomdátulajdonos „Chemarea Cuzista” címmel egy Cuza-párti antiszemita lap kiadását kezdte meg. Dr. Vasiliu röviddel az újabb antiszemita orgá-

Egy német tudós új felfedezései az atomelméletéről

Tízbillió részből áll egy gramnyi anyag

Ehrenhaft Félix dr., a bécsi egyetem világhíres fizikaprofesszora most tette közzé önálló, szinte korszakos kutatásai alapján a szabad szemmel nem látható anyagrészcsek életéről végzett kísérleteinek eredményét.

A tudománynak óriási haladását jelentette, amikor megállapították a molekula- és atomelméletet, valósággal forradalmat jelentett a tudományos világban ez, mert hozzásegített az elemek meghatározásához. Később fedezték fel, hogy az atom sem a legkisebb anyagrészt, mert az elektromos áram segítségével további részecskékre bomtható fel. Ezeket a kis részecskéket hívják elektrónoknak.

Ehrenhaft tanár közel husz év előtt fedezte fel a gázokban a coloidális részecskéknél Brown-féle mozgását. Azóta minden munkaerjét és nagy tudását a mérhetőség határán álló kis anyagrészcsek megfigyelésének szentelte.

Brown angol botanikus a 19-ik század elején azt tapasztalta, hogy a folyadékokban lebegő igen kis szilárd részecskék állandóan mozgásban vannak. Ugyanezt a jelenséget tapasztalta Ehrenhaft tanár a gázok lebegő ultramikroszkópikus részecskéknél. Ő ugyanis elektromos ívfényben elpárologtatott szilárd testeket és ezeknek a kis részecskéknél, melyeknek nagysága százszázred centiméter, viselkedését figyelte meg a gázokban. Hosszu, fáradságos kísérlet sorozatokkal sikerült neki koncentrált ultraviolet sugár segítségével ezeknek a kis részecskéknél mozgását irányítani.

Azt tapasztalta, hogy az anyagnak ezek a legkisebb részei a fény hatása alatt részben a fény felé, részben a fény ellenében mozognak. Kidolgozott egy módszert, amelynek segítségével nemcsak a Loschmidt-Avogadro számot, vagyis az egyköbcentiméterben foglalt ily kis részecskék számát, hanem ezeknek a részecskének súlyát, 1 gramra tízbillió ily részecske esik, is megtudta határozni.

De Ehrenhaft professzor nemcsak mérni tudja nagy tömegben ezeket a szubmikroszkópikus részecskéket, hanem ultraviolet sugarak se-

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal) Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és **יש** ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek Naponta tér- és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság.** Posta: Ileanda-Mare

kiutasítani. A hadbírósg három hónapi fogházra ítélte el a vádlottat és eltekintett a kiutasítástól.

num megjelenése után lapjában megtámadta Cojocaru-t és nem épen hízogó építetonnakkal ruházta fel. Azt írta többek között, hogy „a háboru idején katonaszökevény volt, akit láncokban vezettek elő, majd amnesztiát kapott” és aki „az antiszemita közreműködésével gazdagodott meg”. Az új lapot egyébként Tanase volt szocialista képviselő szerkeszti és azt természetesen Cojocaru műhelyében nyomják.

A támadásra a „Chemarea Cuzista” következő számában maga Cojocaru válaszolt egy fulmináns hangú cikkben. A cikk megkapó szavakkal tör lándzsát Cuza professzor mellett, majd a következő felhívással végzi:

„Románok! Nem a zsidók mérgeznek meg többé benneteket, hanem dr. Vasiliu, aki most nyitotta meg új borlerakatát és ugyanakkor elszámolást kér a befizetett tagsági díjakról és az eladott kampókeresetről.”

A harc tovább tart és — mint a példák mutatják — meglehetősen elfajult.

gítségével egyenként kiválasztani és lefotografálni is. Elektromos töltést pedig úgy határoz meg Coulomb-féle mérleg segítségével, hogy a töltést kompenzálja.

Méréseinek eredménye az volt, hogy ezeknek a coloid-részecskéknél elektromos töltése mélyen alatt van az elektronok elektromos töltésének, vagyis ezek a részecskék kisebb energiát képviselnek az elektronoknál. Ezzel a természettudományban ma uralkodó felfogást, mely minden anyag legkisebb részének az elektront tartja és az összes anyagokat elektrónokból felépítettnek képzei, igyekszik megdönteni.

Ehrenhaft professzor kutató módszere abban különbözik a többi fizikus kutató módszerétől, hogy ő a megfigyelhetőség határán dolgozik, míg az atomfizika képviselői oly anyaggal foglalkoznak, amely így direkt nem figyelhető meg.

Ehrenhaft tanár felfedezéseivel az anyag mibenlétére vonatkozó világnézetünk, mely az utolsó harminc évben az elektronelmélet kapcsán oly hatalmas átalakuláson ment keresztül, ismét alakul. Ez az új világnézet ma csak kialakulóban van, így következményeit ma még nem láthatjuk.

KÉRJEN MINDENÜTT
„PIERRE” BOROTVAPENGET
TISZTA SVÉDACÉLBŐL KÉSZÜL
EZÜST ÖTVÖZÉSSEL

LA LAME DE LUXE

PIERRE

LEGJOBB * LEGOLCSÓBB
A VILÁGMARKAK KÖZÖTT VEZET!

„Európa értelmetlen

Reinhold, volt német a budapesti

Reinhold, volt nap előadást tartott ségben, mely szenzől a német szanál előadásra zsufolásig Reinhold a követk

— A német b feladatok vártak az utólag visszatekintv mulatos, hogy a né került Németország

— Az infláció r viszonyokat teremté államban voltak és boru másnapján hoz ságainak visszafizet ban épen akkor vég sokat a márka érté

— A legnehezeb nyarán volt, amikor romlása amugy is depressziót okozott megszálva tartottál megbénult egész kö séreltük a passzív r borut is elvesztettü tatkoztak a legsuly dasági életünkben. tikai bonyodalmak ban a kommunizmu országban pedig puccsut kíséreltek

— Az elv a né az volt, hogy bőve dasági vérkeringés m Luther programja a takarékosságnak és kassza, hanem bősé delmet és ipart.

— Luther kanc vállalkozott, amikor márkából minden k tán az ország belső aranyértékű pénzt a került a járadékmár vét, valósággal a cs cellár tisztában vol hogy nem szabad az tásával a jól dolgoz hanyag és eredmény könnyelmű konkurre ország pénzügyminis az elvek szerint járt súlyos adók milyen a lakosságra, 1925 a rekonstrukciójánál t egymást a kancellár neki rövid néhány s választott maga mel

— Programom e eltörlése volt. Néme tam veszélyeztetve amellet pedig tisztá fogyasztási adó a be dardját is hihetetlen

— Büntetésnek l luxusadó nem a fény nem a kvalitásmunk kor elfoglaltam a hogy leszállítottam a pontosan a felére é nem jelentette az hanem ellenkezően, veдем szinte már emelkedett!

— Nagy problé nak a munkanélkülis építkezés megindítá Németországban törv aki önhibáján kiv valamivel több, min ben részesüljön éven

— Altalában ke szág gazdasági jövője hasznos munka elvé lye mind meghozzá lgy, hogy egyebet elektrifikálása és auto alkalmat tárna fel é

„Európa vámpolitikája értelmetlen és bárgyu“

Reinhold, volt német pénzügyminiszter előadása a budapesti Cobden-szövetségben

Reinhold, volt német pénzügyminiszter tegnap előadást tartott a budapesti Cobden-szövetségben, mely szencziósan érdekes adatokat közöl a német szanálási akció koncepciójáról. Az előadásra zsufolóság megtelt az előadói terem. Reinhold a következőkkel kezdte előadását:

— A német birodalomra nagy gazdasági feladatok vártak az összeomlás után és most utólag visszatekintve a dolgokra, egyenesen bámulatos, hogy a nehéz időköt megusztuk és sikerült Németországot ismét talpraállítani.

— Az infláció nálunk egészen más gazdasági viszonyokat teremtett, mint amelyek a legtöbb államban voltak és míg Anglia mingyárt a háboru másnapján hozzáférhető háborus adósságainak visszafizetéséhez, addig Németországban épen akkor végezte a legnagyobb pusztításokat a márka értékromlása.

— A legnehezebb talán a helyzet 1921 nyarán volt, amikor a márka borzasztó értékromlása amugy is általános kedvetlenséget és depressziót okozott az országban. A franciák megszállva tartották a Ruhr-vidéket és ezzel megbénult egész közgazdaságunk élete. Megkíséreltük a passzív rezisztenciát, de ezt a háborut is elvesztettük és egyre erősebben mutatkoztak a legsúlyosabb zavar tünetei közgazdasági életünkben. És ugyanezok súlyos politikai bonyodalmak is támadtak: Szászországban a kommunizmus ütötte fel a fejét, Bajországon pedig Hitler nemzeti szocialistái puccsot kíséreltek meg.

— Az elv a német gazdasági újjáépítésnél az volt, hogy bőven folyják a pénz és a gazdasági vérkeringés minél gyorsabban cirkuláljon. Luther programja az volt, hogy legyen vége a takarékoságnak és ne legyen tele az államkassza, hanem bőségesen támogassa a kereskedelmet és ipart.

— Luther kancellár emberfeletti feladatra vállalkozott, amikor a végkép elérteketlenedett márkából minden külföldi segítség nélkül, tisztán az ország belső erejére támaszkodva, új aranyértékű pénzt akart teremteni és hogy sikerült a járadékmárkával megvalósítani a tervét, valósággal a csodával határos. Luther kancellár tisztában volt azzal is, — folytatta — hogy nem szabad az adósróf kiméletlen szorításával a jól dolgozó vállalatokat büntetni, a hanyag és eredményeket produkálni nem tudó könnyelmű konkurrens javára. Miután én Szászország pénzügyminisztereként ugyanezek szerint az elvek szerint jártam el és láttam, hogy a súlyos adók milyen rettenetes terheket rónak a lakosságra, 1925 végén, a Luther-kormány rekonstrukciójánál tíz perc alatt megértettük egymást a kancellárral és amikor elmondtam neki rövid néhány szóval programomat, engem választott maga mellé munkatársul.

— Programom első pontja a fogyasztási adó eltörlése volt. Németország egész exportját látam veszélyeztetve a fogyasztási adó által, amellel pedig tisztában voltam azzal, hogy a fogyasztási adó a belföldi fogyasztók életstandardját is hihetetlen mértékben leszállítja.

— Büntetésnek láttam a luxusadót is, mert a luxusadó nem a fényűzést adóztatja meg, hanem a kvalitásmunkát. Első dolgom volt, amikor elfoglaltam a pénzügyminiszteri széket, hogy leszállítottam a tőzsdeadót az addiginak pontosan a felére és ime, ez nemcsak, hogy nem jelentette az adóbevételek csökkenését, hanem ellenkezően, a tőzsdeadóból befolyó jövedelem szinte máról holnapra a kétszeresére emelkedett!

— Nagy problémája volt a német kormánynak a munkanélküliség és ezen viszont a lakásépítkezés megindításával igyekeztünk segíteni. Németországban törvény intézkedik arról, hogy aki önhibáján kívül munkanélkülivé válik, valamivel több, mint 1000 aranyárka segélyben részesüljön évente.

— Általában kedvezőnek látom Németország gazdasági jövőjét, mert temérdek olyan hasznos munka elvégzésére van szükség, amelyek mind meghozzák időre a gyümölcsöket. Így, hogy egyebet ne mondjak, az ország elektrifikálása és automobilizálása számos munkalehetőséget tár fel és a technika haladása álta-

lán igen nagy investíciókra adna alkalmat, amitől természetesen az egész ország prosperálna. Ezt azonban igen nehézé teszi az a körülmény, hogy a háborus adósságok terheit most kell viselnünk. A jóvátételi fizetéseket nem lehet természetesen a magángazdaság költségeiből sem fedezni, mert ezek a súlyos kamatterhek folytán a helyzetet csak még jobban elmérgesítik. Jóvátételi fizetéseket csak a gazdasági élet fölszólalásából lehet teljesíteni.

Mindazonáltal a helyzetet nem látom reménytelennek, mert lassan rá fog jönni Ame-

rika is, milyen rettenetes veszedelmet jelent számára, hogy egyre gyűl az arany Amerika kincstáraiban.

— Egy azonban bizonyos, hogy Európa nem bírja el azokat a vámtarifákat, amelyeket mesterségesen emelt a szomszédjaival szemben. Európa vámpolitikája értelmetlen és bárgyu, mert ahelyett, hogy olcsón igyekezne termelni, áthághatatlan falakat emel szomszédjai elé, pedig egyik ország szegénysége a másiké épen úgy, mint ahogy az egyik ország gazdagsága is a másik ország gazdagságát jelenti.

Egy 30 milliós birtokeladás bonyodalmai

A központi agrárpénztár utólag akarta elővételi jogát érvényesíteni

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyérdekeségű 30 milliós birtokvásárlási pörben hozott ítéletet tegnap az argesi törvényszék. A per előzményei visszanyulnak 1922 júniusára, amikor a Pitestiben lakó Sevastita Vasilescu földbirtokos, multimilliomos felesége bejelentette a központi kisajátítási pénztárnak, hogy 200 hektár terület ki nem sajátított birtokát hektáronként 10,000 lejért el akarja adni. Az agrártörvény értelmében a központi pénztárnak 30 napon belül kellett volna bejelentenie, hogy élni kíván-e elsőbbségi jogával. A birtokra ugyanis több vevő volt, így Mireea Popescu és Florea Pretorian nagybirtokosok, akik Bukarestben utáneztek a dolognak és amikor látták a központi pénztár végzését, amelyről csak az aláírás hiányzott még, hogy nem rögletkál rá, megvették a birtokot, habár az előirt 30 napos terminus még nem járt le akkor. A törvényes határidő utolsó napján azután az eredeti tulajdonos és ügyvédje váratlanul két táviratot is kapott a központi pénztártól, hogy elővételi jogával élni akar.

A válasz természetesen elutasító volt, mert már a vevők is továbbadták a birtokot, amelyet a parasztek között parcelláztak. A központi pénztár bírói utra terelte az ügyet és azt követelte egyfelől, hogy Vasilescuné adjon neki szerződést, másfelől pedig, hogy a parasztek mondjanak le a föld

tulajdonjogáról.

Öt éven át folyt a per, amíg többbizeni elnapolás után május 23-án az érdemleges tárgyalást megarthatták. A központi agrárpénztár jogi képviselői többek között azzal érveltek, hogy a birtok eladása nem a pénztárral közölt feltételek szerint történt, mert a vevők más fizetési módokat kaptak, de a szerződés különben is érvénytelen, mert a törvényes 30 nap lejártá előtt jött létre.

A parasztek ügyvédei ezzel szemben azt bizonyították, hogy az agrárpénztárnak csak az 50 hektárnál nagyobb ki nem sajátított területekre van elővételi joga, jelen esetben pedig, habár 200 hektár területnyi birtokot adtak el, a vevők nagyszáma miatt egyre sem jutott 50 hektárnyi terület. Különben is a központi pénztár távirati igénybejelentése nem érvényes, minthogy a törvény értelmében azt hivatalosan, bírói uton kell közölnie. De ha a távirati bejelentés érvényessége ellen nem is szólna a paragrafusok egész sora, jelen esetben a központi agrárpénztár köteles lett volna a parasztek, mint harmadik személyek részére is a törvényes határidőn belül megküldeni az elővételi jogra vonatkozó igényének bejelentését.

A felperes és alperesek többi képviselőinek meghallgatása után a bíróság tegnap hirdette ki ebben az ügyben az ítéletet és a központi pénztárt elutasította keresetével.

Lindberg Párisba érkezésének éjszakáján Amerikában minden ujszülöttet Lindbergnek kereszteltek

A pilóta a párisi Aero-klub lakomáján olyan jól érezte magát, hogy elfeledkezett elmenni a Doumergue elnök által fészteleterre rendezett bankettre

Páris, május 25. Az egész világon testületek, parlamentek, tömegek és magánemberek Lindberg ünneplésével vannak elfoglalva. Különösen az asszonyok rajongása fokozódik valószínűs extázissá Lindberg iránt, akit a legfantasztikusabb és legragyoóbb házassági ajánlatokkal árasztanak el ifjú és kevésbé ifjú nők tömegei. Ezenfelül — mint megirtuk — fantasztikusabbnál fantasztikusabb üzleti ajánlatokat is tettek Lindbergnek a különböző mozik és divatára vállalatok, amelyeket azonban Lindberg nagyon is önértzetesen visszautasított, hangsúlyozva, hogy sikerét nem akarja üzleti célokra használni.

Egyébként Lindberg már csak ezen a héten marad Párisban, ahonnan Brüsszelbe, majd Londonba veszi repülön utját. Természetesen meg kell várnia, amíg gépét kijavítják, amelynek fedelét és vázsnait valószínűs fétis-garabokként hordta el az extázisban égő tömeg megérkezésékor. Lindberget Párisban naponta számos helyre hívják meg. Doumergue elnök az Elysee palotában fogadta a bravuros pilótát, aki tegnap a párisi Aero-club vendége volt, ahol olyan jól érezte magát, hogy teljesen elfeledkezett a lebourgeti repülőtéren tisztelőre rendezett bankettre elmenni, amelyen pedig a köztársasági elnök is jelen volt.

Amerika extatikus hangulatára mi sem jellemzőbb, mint az a rendkívül érdekes híradás, mely szerint Lindberg Párisba való érkezésének éjszakáján minden ujszülöttet Lindberg névre kereszteltek. Lindberg megérkezése óta személyesen beszélt telefonon édesanyjával, amelyet a rugbyi drótnélküli állomás továbbított Amerikába.

A newyorki tőzsdén Lindberg megérkezésének hírére annak a gyárnak a részvénypapirjai, amely Lindberg gépét gyártotta, óriási mértékben felszótek. Egy párisi francia nagy-

iparos özvegye 350 ezer frankot küldött Lindberg címére, arra kérve a pilótát, hogy 150 ezer frankot tartson meg magának, 100—100 ezret pedig személyesen adjon át Nungesser, illetőleg Coli családjának. A francia egyesületeken kívül a német frontharcosok és repülők egyesülete is üdvözölte Lindberget, a magyar parlamentben pedig tegnap Kéthly Anna indítványára több dicsőítő beszéd hangzott el Lindberg tisztelőire.

Páris, május 25. Coli anyja ma táviratot intézett Lindberghez a következő szöveggel: „Anyai fájdalom ellenére őszinte szerencseki-vánatomat fejezem ki sikeréhez“. Ugyanezok Coli anyja Lindberg édesanyjának is táviratot küldött, a következő szöveggel: „Az amerikai anyák legboldogabbikának, a legszerencsétlenebb anyá küldi szerencseki-vánatait“.

Lindbergné ma Nungessernének küldött Amerikából táviratot a következő szöveggel: „Fiam egész utja alatt gondolataim Önnél voltak. Osztozom abban a reményében, hogy fiát fel fogja találni“.

Fabrica de mobile de fer si alama
si articole in masse mari de fer

Eisen-Messingmóbel u. Eisenmassenartikel Fabrik

Vas-rézbuter és vastömeccikkek gyára

Gyárt vas- és rézbutort, fakeretű és vaskeretű sodronyt, korlátberendezést és kertibutorokat.
Telefon 1831 Állandó nagy raktár. Telefon 1831

Timisoara III., Piata Biseritei No 2.

Cionisták! Ne felejtkeztek meg a sékelről, a zsidó összetartozandóság jeléről és az egyetemes zsidó érdekért dolgozó világszervezet egyetlen bevételi forrásáról.

vény és

án (Büdös-
ányai vonal)
en. Kényelmes
lesó keresztény
henőhely, feny-
Naponta tér-
felügyelet.

tember 15-g

nyes árak. Elő-
fürdőigazga-
-Mare

hónapi fogházra
intett a kiutasi-

táborra

an megtámadta
ő epitetonokkal
között, hogy „a
volt, akit lán-
szatiát kapott“
ködésével gazda-
rébként Tanase
szti és azt ter-
nyomják.

Cuzistá“ követ-
válaszolt egy
cikk megkapó
fesszor mellett,
égyi:

mérgeznek meg
asiliu, aki most
és ugyanakkor
sági díjakról és

mint a példák
ult.

méletről

ni és lefotogra-
lig úgy határoz
ségével, hogy a

lt, hogy ezek
xtromos töltése
elektromos túl-
k kisebb ener-
ál. Ezzel a ter-
felfogást, mely
ek az elektront
ektronokból fel-
egdönteni.

módszere abban
tó módszerétől,
arán dolgozik,
y anyaggal fog-
figyelhető meg-
ível az anyag
tünk, mely az
onelmélet kap-
ment keresztül,
t ma csak ki-
nyeit ma még

NUTT
APENGET
L KÉSZÜL
SEL

LUXE

E

SOBB
IT VEZET!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkaia János és dr. Marton Ernő.
Felölts szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csütörtök
5687. Ijjár 24.
1927. május 26.

— **Julius 20-án kezdődik a leszerelési konferencia Genfben.** Washingtonból jelentik: Kellog külügyi államtitkár tegnap jegyzéket nyújtott át Anglia és Japán amerikai követeinek, közzölve velük, hogy a Coolidge elnök által összehívott leszerelési konferencia július 20-án kezdődik Genfben. Baldwin angol miniszterelnök bejelentette, hogy a leszerelési konferencián az angol bizottságot az admirális első lordja, Robert Cecil vezeti.

— **Befejeződtek a sorozások Kolozsváron.** A mai nappal Kolozsváron véget ért az 1928. évi korosztályhoz tartozó ifjak sorozása. Összesen mintegy 2000 ifju jelent meg a Caba ezredes elnöke alatt működő bizottság előtt és a jelentkezettek közül mindössze harminckettőt nyilváníttak katonai szolgálatra alkalmatlannak.

— **Itáliában leszállították a házbékeket.** Rómából jelentik: A kormány karöltve a gazdasági egyesületekkel, erélyes akciót indított a házbékek leszállítására. Junius elsejétől kezdve a béreket 10—15 százalékkal csökkentik. A bolthelyiségek bérét szintén leszállítják. Kivételt azon házak bérei képeznek, amelyek 1923 után építettek.

— **Bernhard Shaw a női divatról.** Londonból jelentik: Shaw, a nagy szatirikus az elmúlt vasárnap felolvasást tartott a női divatról. Az író kijelentette, hogy Viktória királyné korának köszönhető Európá, ha még ma is angyalnak nézik a nőket. Ebből a különös inádatból fejlődött a női divat. A nőt teljesen befolyászták, ahelyett, hogy ruhát öltöttek volna rá. Olyanok voltak, mint a párnázott karosszékek. Már öreg ember voltam, mondom, amikor rájöttem, hogy a nők lábak fölött is rendelkeznek. Költői sikereimet főleg annak köszönhetem, hogy az asszonyt emberi tulajdonságokkal ruháztam föl. Az író végül elmondotta, hogy a közelmúltban egy amerikai hölgy ötezer fontot ajánlott föl neki azért, ha Amerikába jön, együtt ebédel vele, ebéd után egy óra hosszat elcsevegnek és a legközelebbi gőzzel visszautazik Angliába. „Ezt nem azért mondom, hogy a magam értékét bemutassam, hanem, hogy rámutassak a mai női emancipáltságára és főleg arra a szomorú tényre, hogy némely embernek, milyen luxusra is telik, ugyanakkor, amikor százezrek a legsúlyosabb bizonytalanságban élnek.“ Bernhard Shaw nem árulta el, vajjon a meghívásnak mindezek ellenére eleget tett-e?

— **Pincetűz a Rudolf-uton.** Tegnap délután telefonon értesítették a tűzoltókat, hogy a Rudolf-ut 20. szám alatti ház pincéjében tűz ütött ki. A házban van elhelyezve Klein Samu ásványvizgyára és a pincében nagymennyiségű csomagolószalma és más gyúlékony anyag volt elraktározva. Tegnap délután a munka befejeztével a munkások a pincében égvé felejtettek egy égő gyertyát. A gyertya a földre esett és meggyújtotta a szalmát. A tűz rohamosan terjedt tova és az egész pincét lángborította, a gyorsan kivonuló tűzoltóknak azonban sikerült a tüzet lokalizálni, megakadályozva annak továbbterjedését.

— **Egyiptomi munkásokat toboroznak Kina számára.** Jeruzsálemből jelentik: Az angol kormány fellachokat toboroz, hogy azokkal Kinában munkásokat helyettesítsen. A világháború alatt is egyiptomi fellachokat használtak föl a brit hadseregben munkásosztagokként. Az egyiptomi sajtó felhívja a kormányt, hogy a parasztokkal kötendő szerződésekre gyakoroljon befolyást és gondoskodjon a Kinába kijutó egyiptomiak életbiztonságáról. A nacionalista sajtó heves propagandát fejt ki az ellen, hogy egyiptomi munkásokat a kínai nép elleni harcban felhasználjanak.

— **Wolf Károly fogadja a budapesti zsidó hitközség küldöttségét.** Budapestről jelentik: Ehrlich Gusztáv, fővárosi bizottsági tag tegnap felkereste Wolff Károlyt, az ismert antiszemita vezért s azt a kérdést tette fel előtte, hajlandó-e a budapesti zsidó hitközség küldöttségét fogadni? Wolff erre kijelentette, hogy senki elől nem zárkozhatik el, mire Ehrlich bejelentette, hogy hét-főn délelőtt felkeresi hivatalában. A küldöttség célját szigorúan titkolja.

— **Megszökött a budapesti vámcsalás tette.** Budapestről jelentik: Tegnap részletesen becsámoltunk a fővámházban felfedezett csempészési ügyről, amelynek ügyében a rendőrség széleskörű nyomozást indított meg. Megállapították, hogy a tettes Stern Jenő alkalmi vámkezelő, akinek azonban sikerült megszöknie. Elfogatására a rendőrség széleskörű intézkedéseket tett.

— **Borzalmas vihar pusztított végig Spanyolországban.** Madridból jelentik: Középspanyolországban harmadnapja hatalmas vihar és felhőszakadás tombol. A legdusabban termő területeken minden elpusztult. Calanda környékén a nagy jégeső mindent tönkretett.

* **Orvosi hír.** Dr. Reich Izidor belgyógyász újból megkezdte idei rendeléseit szív- és véréredénybetegeknek Buziás fürdőn, Str. Avram Jancu 20. szám alatt.

— **Hevesi Piroska művészkepző növendékeinek hangversenye.** Ma — csütörtökön — este félkilenc órakor lesz Hevesi Piroska művészkepző növendékeinek hangversenye. Programok este a pénztárnál kaphatók.

— **Ejegyzés.** Salamon Böske Kolozsvár és dr. Hegedüs Miklós Kápolnokmonostor jegyzesek.

— **Stresemann előadása Oslóban.** Berlinből jelentik: Az idei Nobel békedíj nyertes, Stresemann német külügyminiszter június végén tartja meg előadását Norvégia fővárosban, Oslóban.

Galgóczy magántanfolyam és jogiszeminárium

Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. (Baross-utca). Előkészít középiskolai magánvizsgákra, érettségire, alapvizsgákra, szigorlatokra. — **Kitűnő jegyzetek.**

— **Nagy Endre Kolozsváron.** Szombat este tizenegy órakor Nagy Endre fog konferálni a kolozsváriaknak. A város intellektuelje, mindazok, akik olvasták Nagy Endre írásait és akik hallották előadását, nem fogják elmulasztani az alkalmat, hogy ezuttal szemtől-lásásba lépjenek és élvezzék a páratlanul kellemes előadót.

* **Törvény által előírt napló- és leltár-könyvek** kaphatók a Bernát papirosáruháiban Cluj, Fő-tér 9.

Fényképészek, amatőrök

fényképészeti cikke- **Bernát** papirosáruhá-
ket legolcsóbban a **Bernát** papirosáruhá-
ban szerezhetik
be. Cluj, (Kolozsvár) Fő-tér 29. Kérjen árjegyzé-
ket. A világhírű Imperial lemezek gyári lerakata

Olcsó kávépòtlék

nem az, mely csak az árban látszólag olcsó. A minőség és kiadóság adják meg az áru értékét. Ezen szempontokból a „valódi Franck“-ot* már évtizedek óta előnyösen ismerik a világon mindenütt

* a kávédarálóval

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ÜDESEGÉT
FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KIZÁRÓLAG A FELÜLMULHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE **LADY**
EALX DE COLOGNE ÉS **ILLATSZER**
HASZNÁLATA UTJÁN LEHET

— **Nyolcévi fegyházra szállították le a mérái gyilkos bűntetését.** A kolozsvári ítélőtábla ma délelőtt tárgyalta Simion Lignerit 72 éves mérái gazdálkodó bűntényét, aki az elmúlt év tavaszán egyetlen fejzecsapással agyonütötte 35 éves feleségét. A gyilkosságra közvetlen okot az szolgáltattott, hogy az asszony magának vindikálta férje teljes vagyonát, míg ez földet első házasságából származó fiára akarta hagyni. A második házasság ugyanis nem volt boldog, mert a fiatal asszony állandóan legények társaságában volt található, sőt, mint az a mai tárgyaláson kitudt, férje többször rajtakapta, amint ajándékokat vitt udvarlójának. Emiatt azután a veszekedések napirenden voltak közöttük, végül is egy összetűzés alkalmával az asszony kést ragadott férjére, aki erre felkapta fejzét és agyonütötte feleségét. A kolozsvári törvényszék az ősz folyamán tárgyalta a bűntényt és életfogytiglani kényszermunkára ítélte a vádlottat. A tábla a mai tárgyaláson megváltoztatva a törvényszék ítéletét, nyolcévi fegyházra szállította le a bűntetését.

— **Elgázolta az autóbusz.** Tegnap délután, a Fötér és a Calea Regele Ferdinand sarkán egy Rapid-autóbusz elgázolta Szikla Albert kolozsvári nyugdíjas tisztviselőt, akit súlyos belső sérülésekkel a kórházba szállították.

— **Egy szegény szerencsétlen munkaképtelen** öreg asszony, aki hónapok óta kereset nélkül tengődik és lakásának bérét sem tudja négy hónap óta fizetni, úgy, hogy a kilakoltatás veszélye is fenyegeti, kéri a jászvíví embereket, juttassanak adományokat részére. Címe: Dávid Mózesné Csaba-utca 26. szám.

SPORT

Felhívás a játékosokhoz. Felhívjuk az alábbi játékosokat, hogy f. évi május hó 26-án, csütörtökön este fél 8 órakor a városi sporttelepen okvetlenül jelenjenek meg, hogy a bukaresti és csernovitzi városközi válogatott mérkőzéseken való részvételük feltételei megtárgyalhatók legyenek. A megjelenésre kötelezett játékosok a következők: Dr. Lázár, Rosenfeld, Chifor, Pollák, Kriehoffer, Ghilean, dr. Hatieganu, Klein, Schultz, Huniade, Fahn, Rakitovszky, dr. Bonciocat, Cipcigan, Giurgiu I., Szaniszló és Fazekas. A válogató bizottság: Dr. Birescu elnök, Seliceanu, Nagy Lajos.

Victoria—Universitatea bajnoki mérkőzés lesz ma délután 5 órakor a városi sporttelepen. A mérkőzés kimenetelétől függ tulajdonképpen a bajnokság sorsa, miután az U. veresége esetén elesik a bajnoki címtől. Minthogy azonban az Istvánffy-testvérek és Chifor, a Victoria kerekjai a marosvásárhelyi válogatott mérkőzéssel kapcsolatosan elkövetett sportszerűtlenségek miatt fel vannak függesztve, az egyetemi csoport fölényes nagy győzelem várható.

Hirdessen az Uj Keletben

Dr. Farkas Károlyné szül. mekei és dr. Farkas Károly és az egyetemen a banattal jelen

Özvf Farkas születet

életének 79. este 8 órakor A megboldogott littaának és örtörtökön d. u. polnából fogna nyugalomra h

A Kolozsvár let mély me alapító-elnök

özvf Fisch

f hó 23-án B Kolozsvárra sz 3 órakor a kő azokat a házso családí sírhelyz Szerető nem maga font emi rut. Hervadó házuk javára zunk felejtete Cluj, 1927

Sie

megvásáro ujjabb kiadá

mer a vo

A 220 oldalas köny

MERA & O me

Érvényes

Intré Si Szilágy

1 2* 3
7-0 8-15 16-0
8-0 9-15 17-0

Intré Si Szilágyosmlyó

7 8*
13-00 10-30
13-45 11-15
13-00

Intré Si Zilah—Ki

11 12*
9-00 13-00
11-15 13-45
13-00

A csillaggal jelzett nem közlekednek. a Margitta—nagy van Zilahon a 10- Cluj felé és 18-0- Krasznáról a regg órákor induló autó állomásra érkezve. Nagykaroly felé. várad felé induló kedden 8 órakor a k

Kotta

gon. Legolcsóbb és Kérjen jegyzéket

Dr. Farkasházy Zsigmond, dr. Décsi Károlyné szül. **Farkasházy Dóra**, gyermekei és **dr. Décsi Károly**, veje a maguk és az egész rokonság nevében mély bánattal jelentik, hogy szeretett anyjuk, illetve rokonuk

Özvegy farkasházi Farkasházy F. Vilmosné született **Grünn Franciska**

életének 79. évében, 1927. május 22-én este 8 órakor Budapesten elhunyt.

A meghaldogult tetemei Kolozsvárra szállítatnak és ott 1927. május 26-án, csütörtökön d. u. 3 órakor a köztemetői kápolnából fognak a családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

A Kolozsvári Izr. Jótékony Nőegylet mely megilletődéssel tudatja, hogy alapító-elnöke és örökös tiszteleti tagja

özv. farkasházi Fischer Vilmosné

f. hó 23-án Budapesten elhunyt. Hamvai Kolozsvárra szállítatván, f. hó 26-án d. u. 3 órakor a köztemetői kápolnából fogjuk azokat a házsongárdi zsidó temetőben levő családi sírhelyre kísérni.

Szerető nemes szívének lángsugarából maga fönt emlékének örökké viruló koszorút, hervadó virág helyett a leányárva-házunk javára teendő alapítvánnyal áldozunk felejthetetlen nevének.

Cluj, 1927 május 25.

Siessen

megvásárolni a „Hermes” legújabb kiadású menetrendkönyvét,

mert lekésik a vonatról!

A 220 oldalas könyv ára csak 50 lei. Kapható mindenütt.

MERA & COMP autóbuszainak menetrendje

Érvényes 1927. május 15-től

Intra Simleul-Silvaniei—Zalau
Szilágysomlyó—Zilah között

1	2*	3	4	5*	6
10	8:15	16:0	Simleul-Silvaniei	10:0	14:0
8:0	9:15	17:0	Zalau	9:0	13:0

Intra Simleu—Crasna—Ciucea
Szilágysomlyó—Kraszna—Csucea között

7	8*	9	10*
13:00	10:30	Simleul-Silvaniei	16:45
13:45	11:15	Crasna	16:00
13:00		Ciucea	14:30

Intra Zalau—Crasna—Ciucea
Zilah—Kraszna—Csucea között

11	12*	13	14*
9:00	13:00	Zalau	17:00
11:15	13:45	Crasna	16:00
13:00		Ciucea	14:30

A csillaggal jelzett menetek vasár- és ünnepnap nem közlekednek. — 2, 3 sz. menetek bevárják a Margitta-nagyváradai vonatot és csatlakozása van Zilahon a 10:30-kor induló vonatához. Dej—Cluj felé és 18:0-kor Zsibó—Nagybánya felé. — Krasznáról a reggel 7 órakor és Zilahról 9 és 13 órakor induló autóbuszok Szilágysomlyó vasútállomásra érkezve, csatlakozik a 8:11-kor Tasnád—Nagykároly felé, 10:23-kor és 15:32-kor Nagyvárad felé induló vonatokhoz. Ezenkívül minden kedden 8 órakor a krasznai vásárra indul autóbusz

Kotta LEPAGE-nál

Cluj. Minden zenemű a világon. Legolcsóbb és mindent megkap azonnal. — Kérjen jegyzéket

Közgazdaság

226 millió deficitet mutat Románia külkereskedelmi mérlege

Leszállítják a petróleumtermelők adóját és illetékeit, hogy elkerülhessék az újabb munkáselbocsátásokat

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány gazdasági delegációja ma ülést tartott és a petróleumterületek országgyűlési képviselőinek a válságra vonatkozó memorandumával foglalkozott, amely a petróleum kiviteli és szállítási illetékeinek sürgős redukálását, a községi és megyei terhek megszüntetését követeli. A képviselőkön kívül a kisebb petróleumtermelők küldöttsége is beadványt intézett a kormányhoz és engedélyt kért arra, hogy 3 hónapon át nyersolajat exportálhasson. Ezeknek a kisebb termelőknek a száma 120, az exportálandó mennyiség pedig mintegy 500 vagon havonként. A gazdasági bizottság meg-

vitatta azokat az intézkedéseket, amelyek a munkások elbocsátásának elkerülésére szükségesek. Ezzel kapcsolatosan a bizottság már interveniált is a pénzügyminiszternél, a belügyminiszternél és közlekedésügyi miniszternél a petróleumilletékek és az adó leszállítása érdekében.

A petróleumügyek tárgyalása után az olasz-román kereskedelmi szerződés kérdésével foglalkozott a bizottság, majd az eléje terjesztett statisztikai adatokból megállapította, hogy az év első 4 hónapjának külkereskedelmi egyenlege 226 millió deficitet tüntet fel az előző év ugyanezen időszakának 2 milliárd 880 millió lej passzívájával szemben.

Vissza lehet venni a szállításra előjegyzett árukat. Az államvasutak vezérigazgatósága elhatározta, hogy engedélyezi a szállításra előjegyzett áruknak a feladó részéről való visszavételét. A ténylegesen már leraktározott áruknál az erre vonatkozó kérvényeket a Tariflocalban előírt feltételek mellett intézik el, vagyis ha az árut a leraktározástól számított 30 napon belül akarják visszavenni, ezért a raktárdíj mellett külön illetéket, 30 napon túl pedig csak kezelési díjakat kell fizetni. A kaucióra előjegyzett áruknál 30 napon belül a kaució odavész, 30 napon túl azonban teljes összegében visszafizetik.

A legfőbb iparügyi bizottság döntései. Legutóbbi ülésében a legfőbb iparügyi bizottság a következő kérésekkel foglalkozott: *Klinger Henrik Szövőgyár* Sepsiszentgyörgy, vámkedvezményt kér juta fonalak behozatalára,

amit a bizottság kedvezően véleményezett. — *Resica-művek* vámmenteséget kérnek fegyvergyártáshoz szükséges műszerekre, amit a bizottság kedvezően véleményezett. — *Hendl Ödöngyár*, Arad, vámmenteséget kér különféle exportteikre, amit a bizottság kedvezően véleményezett. — *Schiel Testvérek Gépgyára*, Brassó, 60 vagon öntvény exportálására vonatkozó kérelmét a bizottság kedvezőtlenül véleményezte. — *Hirsch Jakab* fűrésztelepe, Krasznahorvát, az iparpártolási kedvezmény véglegesítésére vonatkozó kérését a bizottság kedvezően véleményezte.

Csehszlovákia már most fedezi Magyarországon gabonaszükségletének egy részét. Budapestről jelentik: Csehszlovákia gabonaszükségletének egy részét már most kezdi fedezni új gabonában. Hogy a csehszlovák malmok, köztük két nagyobb szlovenszkoí malom is, már ily korán köt-

Tőzsde

A piac kissé szilárduló tendenciával üzletellen volt.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New York
		nyitás	zárlat						
Zürich	3220—3230	—	—	491 ¹ / ₂	3230	11034	13663	64987	1924 ¹ / ₂
New York ..	116 ¹ / ₂ —167 ¹ / ₂	51987	51987	2553	167	573 ¹ / ₂	71010	3376 ¹ / ₂	—
London	813—815	252512	2525	12402	812	2786	3450	16407	48593
Páris	660—665	2036	2036	—	655	2247 ¹ / ₂	2782 ¹ / ₂	132 ⁵ / ₈	391 ³ / ₄
Milano	920—925	2810	2810	13830	910	3105	3846	183 ¹ / ₂	543 ¹ / ₂
Prága	495—497	1540	1540	75 ¹ / ₂	495	1698 ¹ / ₂	2103	—	296 ¹ / ₄
Budapest ..	2920—2930	9065	9062 ¹ / ₂	—	2930	—	12376	590	—
Belgrád	—	91350	913 ¹ / ₂	—	290	1008	1248 ³ / ₄	5947 ¹ / ₂	176
Bukarest ..	—	315	315	1545	—	344	423 ¹ / ₂	2032 ¹ / ₂	61
Varsó	—	5810	5810	—	18 ¹ / ₂	6410	7937	37737	—
Bécs	2355—2365	731750	7320	—	2365	8077 ¹ / ₂	—	47537	—
Berlin	3970—3980	12315	12315	—	3960	13592	16824	80012	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 315, Páris 1550, Budapest 344, Bécs —, Prága 2032¹/₂.

Mozgószínházak műsora május hó 26-án

SELECT MOZGÓ

Vig özvegy

Lehár Ferenc világhírű operettje filmen. — Főszerepben

Mae Murray és John Gilbert

Eredeti zenekíséret minden előadáson

URANIA MOZGÓ

Közkívánatra meghosszabbítva

A szülők büne

Főszerepben Conrad Veidt, Verebes Ernő

Holnaptól: Harold Lloyd (Ő)

Keletben

nek le új búzát és új rezsot, annak nem csupán az a célja, hogy a vételek fokozatos elosztásával elkerüljék az árak felhajtásának lehetőségét. A vásárlás ily taktikával való lebonyolításának az a titkos háttere, hogy a malmok közül egynéhány spekulatív háteret biztosít magának. A csehszlovák malmok 10 vagonos tételekben, tehát minden feltűnést kerülve, adják vételi megbízásait, azonban ezekből a 10 vagonos tételekből is már több száz vagon új buza és rozs került Csehszlovákiába.

Az új osztrák vámtarifa a terményimport ellen irányul. Bécsből jelentik: A kormány újra beterjesztette a vámtarifa-törvény javaslatát, amelyet már az előbbi nemzetgyűlésnek is beterjesztett volt és mely annak idején is óriási feltűnést keltett. A tervezetben ugyanis a fix-vámok akkorák, hogy a román-magyar és jugoszláv terményeknek Ausztriába való importját ugyiszólván lehetetlenné teszik.

Csakis az olasz biztosító intézetek kapnak állandó koncessziót Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány az új biztosítási törvényjavaslattal kapcsolatban azt az elvi döntést hozta, hogy a német, osztrák és magyar biztosító vállalatok mindennemű koncessziót csak bizonyos időre korlátozva kaphatnak. A tűzbiztosítási koncesszió legfeljebb öt évre fog szólni, míg az életbiztosítási koncessziók időtartama lényegesen hosszabb lesz. A koncesszió lejártá után újra fognak minden egyes esetben dönteni, hogy bevonják avagy meghosszabbítják-e. Állandó koncessziót csakis az olasz biztosítók kapnak.

Az idegen pénznemek vasúti beváltási ára. A külföldi valutában fizetendő CFR-illetékek új átszámítási kulcsát a következőképpen állapították meg; arany frank és svájci frank 33 lej, francia frank 7 lej, német márká 41 lej, osztrák schilling 25 lej, pengő 31 lej, zloty 21 lej, cseh korona 5-20 lej, olasz lira 9-50 lej, dinár 3-20 lej, leva 1-40 lej.

Nyersanyag-kiállítás Berlinben. A kolozsvári német konzulátus a Kereskedelmi és Iparkamara útján közli, hogy Berlinben október 22 és november 13 között nyersanyag-kiállítás és termelői kongresszus lesz, amely első sorban a gyáripárosokat és mérnököket érdekli. A kiállításra kerülő nyersanyagokon gyakorlatilag be fogják mutatni a munkaanyagok minőségi vizsgálatát, azonkívül mintegy háromszáz előadás lesz ebből a témakörből. Bővebb tájékoztatást a „Pressenstelle der Werkstofftagung“ Berlin NW. 7. Ingenieurhaus Friedrich Ebertstrasse 27. küld.

Hölgyeim! Tavaszi és nyári kalap ujdonságokat az **Ideal kalapszalonnak** a legolcsóbban Reg. Ferd. 8. sz. Alakítások és formálások a legújabb formákra 48 óra alatt készülnek

„Brennabor“
gyermek
kocsi

volt és marad
a legjobb.

Herkules Áruház
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 12.

Árjegyzék díjtalan. — Viszonteladók nagy árkedvezmény

Róth

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígyés lelet csak egy továbbiunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Temesváron keres fiatal házaspár butorozatlan vagy butorozott szobát/lehetőleg a belvárosban magas bérért, címek leadandók Vadász ékszerész, Fabrica. Strada Decebal 31. Temesvár

Belvárosban különbejáratu butorozott szobát keresek június 1-re. Lehetőleg fürdőszoba használat. „Szerkesztő” jelígyére a kiadóba.

Kautioképes
akvizitőr,

a ki képek, tükrök és különféle háztartási cikkek részletfizetésre való eladásával már foglalkozott, küldje be ajánlatát „Nagy kereset” jelígyére a kiadóhivatalba. Román nyelv ismerete szükséges

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bólyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesiszolda és tükrögyár. Táblavég raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

Üzletfelosztás miatt egy jókarban levő kétüléses autó igen jutányosan eladó. Értekezhetni dr. Sebestyén és dr. Fischer ügyvédek irodájában, Piata Unirii 20. sz. alatt.

Friss **כשר** tejet literenként 8 L.-ért ajánl abonensek részére Elek téjüzeme, Str. Solutiu (Vizutca) 8.

A belvárosban, szépen butorozott utcai parkettes nagy szoba, fürdőszoba használat, két zsidó fiatalembernek, esztleg teljes ellátással is, vagy irodahelyiségnek butorral vagy butor nélkül, július elsejére kiadó. Cim a kiadóban.

Bejáró könyvelést vállalkoz. Megkereséseket „Comptabil autorizat” jelígyére a kiadóba kérek.

Butor

legolcsóbban beszerezhető, hitelképeseknek részletkedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Betársulnék megélhetést biztosító üzletbe 200—300 ezer lejfel. — Ajánlatot „Megélhetés” jelígyére Lloydexpress Str. Radu 9. továbbbit

Legjobban tisztít
férfi szalma-
és panama-

kalapokat
FEHÉR

Str. Memorand. 21.
(v. Unió-u.)

Gramofon

Lepage-nál, Cluj. Lemezek és gépek nagy választékban. Kérjen jegyzéket.

Zongorák

Bösendorfer, Wirth, Hoffmann, Produktiv, Genossenschaft, Parttart, stb. stb. világmárkás zongorák, előnyös kötés folytán, igen olcsó árban kerülnek eladásra

részletre is.

Bösendorfer és Wirth világmárkás zongorák gyári képviselete

Rosenberg,
zongorarakár, Cluj, C. Victoriei 5.

Meghívó.

A kolozsvári Izraelita Jótékony Nőegylet f. hó 29-én vasárnap d. u. 4 órakor tartja évi közgyűlését a kereskedelmi és iparkamara dísztermében, melyre az egyleti tagok külön értesítés nélkül ezúton hívatnak meg.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A számvizsgáló bizottság jelentése és a felmentvény megadása.
4. A tisztikar tagjainak választása.
5. Választmányi tagok választása.
6. 10—10 tagu vezető-bizottság választása a gyermekotthon, leányárvaház és agnók oth on számára.
7. Indítvány csecsemő-otthon létesítésére.
8. Esetleges indítványok.

Neuberger Zsigmondné Dr. Kepes Imre
dizsnelök titkár

Most jelent meg!

WELLS

új remekműve a világ-
történet kiegészítő része

107 képpel, műnyomópapíron,
félbörkötésben

ára 640 lei

Kapható minden jobb könyvkereskedésben és
VIDOR MANÓ RT.-nál Oradea

A
művészetek
fejlődése

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaudvaron és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

1927 május 27 Péntek

Embe

Masaryk Tamás szerkesztésénél és szellemi aktualitáson politikai aktualitása csehszlovák köztársaságban választás, amely minden Tamás győzelmével foglalkozik, lemm annyira bizonyosra látszólag minden jeles megjegyzés.

Mégis egy speciális lezáró csehszlovák elnökség az, hogy az utolsó jelöltet is állították meg, azt jelenti, hogy a csehszlovák akadémia már frakciók világában elhomályosult és gondolatok, amelyek a mai csehszlovák köztársaságban minden jeles megjegyzés.

Sőt Prágában akadnak olyanok is, amelyek történelmi érdemeinek nagyságát. A lap szerint a legenda glória történelmi tett nagyságát padna hozzá.

Szerencse, hogy a csehszlovák körben mozgó sajtóorgánusok néhány egészen elfogult rötöket vissza, vagyis történelmi érzékük, se az igazi emberi nagyság.

Kétségtelenül igaz nagyság mindig az akadémia szarmazik a rendszerintások elmúlásával. Az álló Csehszlovákia igényesen mások, mint Masaryk idején voltak a talán erő, tehetségek benne és új lendülettel a csehszlovák politika légkörét.

Am Masaryk Tamás gasabban áll a saját életének nagyságánál is, aki Csehszlovákia életlegrepresentatív állam a modern államelmélet a fejlődés gondolatát gében igazoló szimbólum.

Fellette áll tehát a voltának is, úgy lehetséges emberi eszményiség, gondolati fenköltés, emberi alakot öltve, a lát bele a pillanat örömeiből és tapasztalat a jövő perspektívájába.

Azok a pártok és Masaryk ellen, bármilyen tot igyekeznek alkotni az elvonatkoztatott és áskálódnak, amely épp fogya nehezedik kish mentalitásra, amely napi politika mérleg pedig a történelem szemével.

Mert igenis, bármilyen kétségbevonni, Masaryk nált, mert történelmi színre, akkor, amikor tett a tett lehetőségét magának nem is volt mitem jelent, mert konstrukciójában az